

HÖSTEN 2022

Sälle

JENNI RÄINÄ OCH DEN MYSTISKA MYREN | MILJÖKUNSKAPER OCH
VÄNSKAP PÅ ÖSTERSJÖNS VÅGOR | KOM IHÅG NÅGON TILL JUL
OCH STÖD ARBETET FÖR RENARE VATTENDRAG |
ETT STEG I TAGET MOT KLIMATNEUTRALITET

HÅLL SKÄRGÅRDEN REN RF:S TIDNING

OMSLAGETS BILD: Kiia Palo

UTGIVARE: Håll Skärgården Ren rf
Slottsgatan 16, 20100 Åbo

KONTOR: tel 02 274 5500
info@pssry.fi

CHEFREDAKTÖR: Veera Säilä

DENNA TIDNING HAR GJORTS AV: Linda Fagerström, Rasmus Karlsson,
Anna-Leena Mitro, Kiia Palo, Ida Sandberg, Veera Säilä, Terhi Takkinen

LAY-OUT: Pauliina Vesterinen / Pauhaus

ILLUSTRATIONER: s. 12, 17 och 21 Arto Vesterinen

ÖVERSÄTTNINGAR: Scandix Oy

TRYCKERI: Jaakkoo-Taara Oy

© 2022 Håll Skärgården Ren rf

Äntligen.

Bengt Westerholm

Styrelsens ordförande,
Håll Skärgården Ren rf

Den allmänna uppfattningen i världen, med några få undantag, är att global uppvärmning är ett faktum. Statistik och forskning talar sitt tydliga språk. Det är nog dags för de sista skeptikerna att se sanningen i vitögat och börja använda sin energi på att fundera på vad som kan och bör göras för att rädda vad som räddas kan.

När **Markus** och **Jolle** hade avklarat sin roddtur över Atlanten kunde de rapportera att den största förändring de sett, sedan sina tidigare (Atlant-)överfarter, var mängden skräp som flöt omkring i havet. Ett stort tack och grattis till er båda för er insats för miljön i samband med er spektakulära prestation.

Vi här i Östersjön och i våra vattendrag är föregångare på att samla ihop skräp och avfall. Ännu viktigare än att samla ihop skräp är ju naturligtvis att se till att skräpet inte hamnar i havet överhuvudtaget. Det är en fråga om uppfostran och attityd. Att ändra på det tar lång tid. Denna miljöuppfostran är en viktig del av vårt arbete.

Med glädje har jag märkt att den politiska agendan alltmer styrs av miljöfrågor. Detsamma gäller företagets och enskilda aktörers agenda för en hållbar framtid. Äntligen.

Giftfärg. Det finns inte någon godtagbar förklaring till att förgifta våra kära vattendrag med dem. Jag har själv de senaste två somrarna experimenterat med SeaBoost bottenfärg, som inte avger något gift. Detta i kombination med att använda bottenvätt. Anläggningar finns redan nu i Hangö, Helsingfors och Mariehamn, och flera planeras. Jag har också snorklat under båten och borstat den för hand för att själv se om konceptet fungerar. Det gör det!

Medlemsavgiften för HSR höjs en aning för år 2023, till 50 € för årsmedlemmar. Hoppas detta tas emot positivt av våra dedikerade/engagerade medlemmar. Vi är en väldigt kostnadseffektiv organisation, så dina pengar används på ett ändamålsenligt sätt.

Vi inför också en ny medlemskategori för att ge vår växande skara av unga nya medlemmar ett koncept som är mer skraddarsytt för dem.

Vi har under de senaste fem åren förnyat vår flottilj av servicefartyg med tre nybyggen, vilka alla är planerade för att motsvara dagens tekniska krav och de arbetsuppgifter vi utför med dem. Vår nästa målsättning är att ta fram ett nytt fartyg som lämpar sig för Kvarkenområdet med sin unika skärgård och öppna fjärdar.

Jag önskar dig trevliga lässtunder med Sälletidningen! Hoppas att du också ger den vidare till någon annan att läsa, i rent återvinnings syfte.

Avslutningsvis vill jag framföra ett stort tack till vår dedikerade och proffsiga personal, våra Sälle-stationsansvariga, våra samarbetsparter och sponsorer samt våra över 13 000 medlemmar.

På ytan

Höstens Sälle

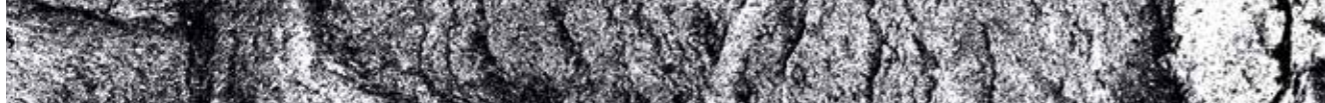
I Sälles sällskap

Tillsammans är vi starka

INNEHÅLL

Ledare.....	3
På ytan.....	4
Höstens Sälle.....	8
Signaler.....	12
På Sälles kompass.....	14
Sälles ansikten.....	16
Känner du igen?.....	17
I Sälles sällskap.....	18
Sälle tipsar.....	21
Tillsammans är vi starka.....	22
Vår gemensamma miljö.....	24
Sälle-produkter.....	26
Det vattnas i munnen.....	29
Kontaktuppgifter.....	31
Stödjare.....	32

Sammanställt av: HSR rf:s redaktion

/Veera Säilä

1. Hurdant skräp hamnar i gatubrunnarna? Håll Skärgården Ren rf utreder!

Sommaren 2022 gjorde vi en kartläggning av det skräp som hittades i gatubrunnarna i Helsingfors, Lahtis och Åbo. Några gatubrunnar i respektive stad fick filter installerade för två månader. Filtren installerades i gatubrunnar på centrala platser i städerna, till exempel på torget, i hamnen och längs åstranden i Åbo.

Arten och mängden makroskräp i gatubrunnarna, det vill säga skräp med en diameter på 2,5 cm eller mer, har veterligen inte tidigare undersökts i Finland. Bedömningen är dock att dagvattensystemet är en viktig rutt längs vilken makroskräp tar sig ut i t.ex. havet, och resultaten från den dagvattenfilterstudie som gjordes i somras bekräftar ytterligare denna uppgift.

–Nästan 80 % av det makroskräp som hittades var plast. Den vanligaste skräptypen var cigarettfimpar, som räknas till plastkategorin. Den här uppföljningen ger en fingervisning om att makroskräp hamnar i brunnar och vattendrag i synnerhet på ställen där många gärna vistas. Det är viktigt att undersöka frågan för att öka medvetenheten och för att vi ska kunna utveckla lösningar för att förebygga nedskräpningsproblemet, säger **Jutta Vuolamo** som är havsexpert på Håll Skärgården Ren rf.

Dagvattenfilterundersökningen är en del av Håll Skärgården Ren rf:s informationskampanj Magknip av plast, där städernas gatubrunnar dekoreras med effektfulla fiskdekaler. I sommar deltog 16 städer i kampanjen: Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kotka, Joensuu, Jyväskylä, Lahtis, Uleåborg, Björneborg, Raumo, Salo, Nyslott, Tammerfors, Åbo, Vanda och Vichtis.

Miljöministeriet har finansierat kampanjen Magknip av plast med 74 564 euro ur programmet för effektiviserat vattenskydd.

/Christoffer Björklund

2. En exceptionell sommar i Bottniska viken

Igen har vi haft en lyckad och oförglömlig sommar på Finlands vackra vatten. Vi vid HSR rf har med glädje och yrkesskicklighet stretat på under de mest varierande förhållanden för att vi alla ska kunna koppla av vid vattnen utan att belasta miljön. Inom alla våra verksamhetsområden: Skärgårdshavet, Saimen, Päijänne, Bottniska viken, Birkaland och Östra Finska viken kan vi igen en gång vara stolta över den gångna säsongen och börja förbereda oss inför nästa år.

Ett särskilt stort tack till besättningen på Bottniska viken **Mikael** och **Emil Thodén**. Där utfördes sommarens underhållsarbete med tillfälliga båtar, dvs. med Roope-Saimaa II som flyttats dit från Saimen, och en inhyrd båt. Det rådde ingen brist på utmaningar, men far och son är både tålmodiga och erfarna och rodde situationen i land, oavsett om det gällde underhållet i utfärdshamnarna och skrotinsamlingsveckan eller evenemanget Tillsammans till sjöss, som ordnades i Inre hamnen i Vasa!

Den nya M/S Roope-Botnia kommer att vara föreningens nästa större ekonomiska utmaning. Vi kommer att jobba hårt för den och för att kunna trygga Bottniska vikens framtid. Donationer kan riktas till Bottniska vikens verksamhetsområde via vår donationssida hallskaargardenren.fi/donera.

/Veli-Matti Hartikainen

3. Nytt elektroniskt boknings-system för semesterstugorna på Rokansaari i Saimen

Rokansaari rekreatiomsområde, som ägs av Saimens rekreatiomsområdesförening, ligger i natursköna Lietvesi i Puumala. Området har sju uthyrningsstugor byggda på 1950- och 1970-talet. Stugorna är av vandrarhemstyp och lämpar sig för semesterande på egen hand. I området ligger också en populär utfärdshamn samt ett unikt sommarcafé. HSR rf ansvarar för stuguthyrningen.

Stugbokningarna har flyttat till det elektroniska bokningssystemet Johku. Reservera din sommaridyll nu på sidan pidasaaristosiiistina.johku.fi.

4. På föreningens årsmöte fattades beslut om att höja årsavgiften

HSR rf:s årsmöte, som är öppet för alla medlemmar, ordnades i hybridform i Helsingfors den 5 april. På mötet beslöts att medlemsavgiften för 2023 är 50 euro. Föreningens medlemsavgift har i årtal hållits på en mycket låg nivå, men de ökande kostnaderna för bl.a. bränsle, behovet av att förnya servicefartygen samt Sälle-tjänsternas höga användningsgrad kräver en höjning av medlemsavgiften för att föreningens verksamhet och kvaliteten på tjänsterna ska kunna garanteras.

Vi är medvetna om att det här är en kännbar ökning men hoppas att våra medlemmar förstår att den är nödvändig. Medlemsavgifterna utgör cirka en tredjedel av HSR rf:s finansiering och utgör således en viktig del av den. Utan medlemmar skulle det inte finnas någon förening!

5

5. Samarbetsprojektet Koordi utvecklar naturturismen i södra Saimen

Projektet Koordi, som syftar till att utveckla rekreationssområdena och naturturismen i södra Saimen, genomförs 2022–2023 i landskapen Södra Karelen och Södra Savolax. Syftet med Koordi är att utfärdshamnarnas och rekreativområdenas verksamhet och kommunikation ska utvecklas och göras tydligare med tanke på användare, service och underhåll. Projektet genomförs dels av rekreativområdestiftelsen Etelä-Karjalan virkistysalueääitiö och dels av Håll Skärgården Ren rf. Övriga projektpartner är rekreativområdesföreningen Saimaan virkistysalueyhdistys ry och Saimaa Geopark ry. NTM-centralerna i Sydöstra Finland och Södra Savolax har beviljat projektet finansiering, som i sin helhet kommer från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

/Terhi Takkinen

6. På Semmarits turné städar man stränder och skyddar man Finlands vattendrag

Håll Skärgården Ren rf:s teman och produkter är med på manskören Semmarinmäen mieslaulajats, mer kända som Semmarits, turné Ilakoivat silakat. Turnén börjar i Careliasalen i Joensuu den 24 november och avslutas i Musikhuset i Helsingfors den 10 december. Under konsertdagarna städar Semmarits insatsgrupp strandlandskapen i de städer där de uppträder och utmanar också sin publik att delta i städtalkona. Mer information om turnén och biljettförsäljning på semmarit.fi.

6

/Ville Huuri

7

/Erik Kokki

7. Småposankorna samlade in över 21 000 euro i adoptionspotten

Posankan, som är känd som Åbos officiella stadsdjur, och miljöorganisationen Håll Skärgården Ren rf ordnade det gemensamma medelinsamlingsjippet Posankka Race på Åbodagen den 18 september efter en paus på två år. När den stora stunden närmade sig samlades en väldig mängd åskådare på stranden till Aura å för att beundra den lyftkran som parkerat vid Biblioteksbron och de tusentals små posankungar som väntade på sin tur i en Molok-säck. Inte heller i år saknades det spänning under Posankka Race, men den första att ta sig över mållinjen efter alla fartfyllda vändningar var badposanka nummer 2875. När tävlingen var över uppfiskades naturligtvis varenda småposanka ur ån, så de kommer att tävla igen nästa år!

Man kunde adoptera en egen numrerad badposanka med en donation på 10 euro, och badposankor adopterades för en summa av totalt 21 490 euro. Läs hela tävlingsrapporten på posankkarace.fi.

8. Snygg Beach – fadderskoleverksamhet som gagnar vattnen

Vår fadderskoleverksamhet når varje år ut till ett stort antal barn och unga i småbarnspedagogiken, skolor och hobbyer. Formerna för vårt samarbete utgörs bl.a. av morgonsamlingar, lektioner i miljöfostran och praktiskt inriktade Snygg Beach-talkon på en strand i gruppens närmiljö. Alla är välkomna med i vår fadderskoleverksamhet! Visste du att vår nordligaste fadderskola ligger i Rovaniemi?

Snygg Beach-talkona ger våra fadderskolor möjlighet att göra något konkret, ha roligt och att agera tillsammans. Ett långsiktigt arbete för att förbättra vattnens välmående lär ut värden som överensstämmer med en hållbar utveckling, vikten av påverkansarbete och lösningsfokusering. Samarbete ger styrka, så för att fira Snygg Beach-programmets 10-årsjubileum uppmanar vi dig att bjuda in din hobbygrupp eller skolklass att delta i fadderskoleverksamheten!

Komplettera dina medlemsuppgifter med din e-postadress – nya medlemsförmåner på gång!

Vi hoppas att alla skulle komplettera sina medlemsuppgifter med sin e-postadress för att göra kommunikationen smidigare. Vi använder e-post bland annat för att informera om nya medlemsförmåner. Du kan lägga till din e-postadress på den här adressen: hallskargardenren.fi/andringarimedlemsuppgifterna

P.S. Visste du att du som medlem får 25 % rabatt på resor med Finnlines fram till årets slut genom att använda dig av koden PSS?

Kärret, gräftan och Jenni

Text: Veera Säilä

Det viktigaste för Räinen är att få röra sig i naturen och hon uppmuntrar också alla att bekanta sig med sin egen närmir.

Jenni Räinen är en redaktör och författare bosatt i Uleåborg. Hon är känd för flera olika faktaböcker som behandlar relationen mellan människan och naturen, såsom antologin *Metsä meidän jälkeemme*, som belönats med Finlandiapriset. Räinen älskar de mystiska aapamyror som är utmärkande för hennes hembygd i norra Österbotten. I sin nyaste roman utforskar hon detta landskap som är utmärkande för det utdikade Finland, från dess gårdag till dagens ekologiska kris.

”Myr är en våtmark där syretillgången i marken är så låg att döda växter och annat organiskt material inte förmultnar utan ansamlas och omvandlas till torv.” Så säger Wikipedia. Men om man frågar författaren Jenni Räinen får man ett oväntat svar.

– För mig är myren ett mysterium. Den är ett arkiv över det förgångna.

Det som är fascinerande med myren, enligt Räinen, är dess förmåga att bevara tusentals år gamla spår och avslöja vår relation till naturen.

– Vi har bara betraktat myrarna som en yta och som en resurs att utvinna, och vi förstår inte ännu heller den långsamma processen eller dess effekter på den omgivande naturen, konstaterar Räinen.

Vid sidan av faktaböckerna har Räinen tidigare skrivit prosa närmast för skrivbordslådan. Men så småningom började en fiktiv person ta form. Den här personen vandrar längs norra Österbottens vägar för att köpa en häst. Resultatet var den trettioårige Juho som flyr storstadens press och brinner för att svara på den ekologiska krisen och förbättra världen. Romanen utspelar sig på en landsbygd som präglas av avfolkning och de utdikade myrarna fungerar som ett litterärt verktyg. Sommaren 2022 utkom Räinen debutroman *Suo muistaa*.

– Boken började ta form redan före IPCC-rapporten (det vill säga rapporten från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar) från 2017. På den tiden var diskussionen om miljön ännu inte lika dominerande, även om klimatkrisen redan då var brådskande. Det var den ångest som föddes ur denna motsättning som drev bokens huvudperson Juho.

”För mig är myren ett mysterium. Den är ett arkiv över det förgångna.”

Myrens uppgifter

Finland innehar världsrekordet när det kommer till utdikning, och Räinen hemtrakter i norra Österbotten är Finlands mest myrtäta område. Hälften av arealen i landskapet har varit myrmark som med tiden har omvandlats till åkrar och dikats ut till skog och byggnadsmark – på sina håll framgångsrikt och på andra håll mindre lyckat. All modifiering har påverkat miljön.

Med tanke på vattendragen har myrarna i uppgift att samla ihop och filtrera det omgivande vattnet. Myren är som en svamp där vattnet passerar och fortsätter sin färd renat.

– När vi förändrar myrens egen mekanism och torkar ut den påverkar det både myrens ursprungliga ekosystem och de omgivande vattnen. Förr föreställde man sig att dikningen orsakar en näringstopp i vattendragen men att

Kiia Palo

Vem: Jenni Räinen, redaktör och prisbelönt författare

Bor: Uleåborg

Ålder: 41

Utbildning: Filosofie magister, huvudämne talkommunikation

Fritidsintressen: läsning, uteliv, att få syssla med hästar

Räinen tre bästa tips:

1. Martimoaapa myrskyddsområde ligger nära Bottenhavet. Mellan Keminmaa och Simo går det fina och lätta vandringsleder genom öppna myrlandskap.
2. Torronsuo i Egentliga Tavastland är Finlands djupaste kärr. Där har Räinen ännu inte varit, men hon hoppas snart få möjlighet att besöka det.
3. Ta fram en karta och se var din närmaste myrmark finns och dra på dig stövlarna och ge dig ut och se vad du får syn på.

utsläppen minskar med åren. Nya undersökningar visar det motsatta. När torven torkar ökar utsläppen.

Myren erbjuder också hem och näring åt många olika djur- och växtarter.

– Tranbär, hjortron och daggört trivs också på myrarna. Gäss och tranor återvänder till myrarna år efter år. Där lever också en väldig mängd spindlar, fjärilar, skogsödlor, och många andra djur, såsom björnar, kommer dit för att äta, berättar RAINÄ.

Dra på dig stövlarna och ge dig av till en närbelägen myr!

Trots att två tredjedelar av Finland har bestått av myrmark och myrarna har påverkat våra liv på många sätt har de förblivit mer främmande än skogarna och sjöarna för en stor del av befolkningen.

– Myrarna gör sig inte till och vill vara till lags, så som till exempel en sjö som man kan bada i. Myren kräver en mer medveten vilja att stanna upp, studera den och se dess särdrag.

För RAINÄ har myrarna varit en naturlig miljö ända sedan barndomen, men för andra kan associationerna vara präglade av olika sägner och rentav vara skrämmande. Det verkar som om det här ännu idag begränsar många. Höljor och människor som går ner sig i kärr är dock till största delen skrönor, säger RAINÄ och uppmanar folk att dra på sig stövlarna och styra kosan mot en egen närbelägen myr. Myrveteranen tipsar om att det går bra att röra sig på de våta tuvorna även utan spångar, till exempel om man har långa käppar som man kan ha som stöd och vid behov använda som broar. Och man bör inte heller glömma terrängkartan.

Suo muistaa är Jenni RAINÄs aktuella debutroman om en myr och om människan som en del av naturen.

– Upplevelsen kan vara väldigt fin även om man bara åker en kort bit, så länge man tar sig bort från de vägar där man vanligen rör sig, säger RAINÄ uppmanande.

Ett av RAINÄs mest minnesvärda terrängäventyr är den vandring som hon gjorde tillsammans med en vän på Litokaira myrskyddsområde som breder ut sig norr om hennes hembygds Kuivaniemi. Med hjälp av en terrängkarta tog vännerna sikte på en ödestuga som låg mitt ute på en myr fem kilometer bort. Där tillbringade de några dagar och nätter.

– Vi kände samma slags spänning som inför långresor förr i tiden. Och ibland gick vi vilse och blev ordentligt blöta i regnet, men det var en helt fantastisk erfarenhet och en plats jag absolut vill återvända till.

När RAINÄ omväxlande rör sig på myrarna och i ekonomiskogarna ägnar hon sig åt ”medvetna naturstudier”.

– Samtidigt kan man kontrollera om det går dikeslinjer där och hur de har påverkat myren. Man kan fundera över hur myren ser ut nu och hur den kanske har sett ut tidigare.

Aapamyrrarna är som hav

Aapamyrrar är den typ av myr som RAINÄ tycker bäst om och är mest bekant med, för myrarna i norra Österbotten är huvudsakligen av den typen. De påminner nästan om havet med sina öppna vidder.

– Öppningen kan sträcka sig över flera kilometer. I något skede hade min bok arbetsnamnet Suon horisontti, för när man står där vid en aapamyrr kan man liksom se dess horisont, beskriver RAINÄ.

En annan miljö som är viktig för RAINÄ är Bottenviken. Hon tycker om den speciella natur som finns där. Hon beskriver Bottenviken som ett hav som är lättillgängligt och inbjudande, tack vare de långa och låga stränderna.

– Bottenviken ger himlen utrymme och är ett förhållandevis tamt hav om man jämför med de brusande oceanerna. Det allra finaste är när man vintertid vid solnedgången promenerar på isen – det är en sevärdhet av världsklass.

Oavsett om RAINÄ är vid en myr eller vid havet så beskriver hon sin naturrelation som aktiv och reflekterande. Hon upplever att naturen har en jordande effekt.

En mer återhållsam morgondag

Under tiden som RAINÄ skrev romanen Suo muistaa funderade hon mycket över hur onödigt snabba och effektiva vi människor är när vi agerar. Hon efterlyser noggrant övervägande, mångsidiga diskussioner och långsiktiga beslut.

– När man i tiderna högg ner väldiga mängder skog och när skogstillväxten mattades av blev man snabbt tvungen att få nya skogar och då började man dika ut ”för fullt”. På den tiden förstod man inte de långsiktiga följderna. Nu ser jag lite samma stressade approach när det gäller grön energi och hur man snabbt bygger upp stora vindkraftsparker. Själv skulle jag önska att man stannade upp och såg

/ Veera Sallä

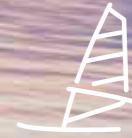
Navigering

Nät

Ankare

Surfing

Gemensamma nämnare lägger grunden för ett gott samarbete

Poutapilvi – Håll Skärgården Ren rf:s samarbetspartner redan i 18 år

Betydelsefulla digitala tjänster

Signaler

Juha Nurminen

Sjöfartsråd

Text: Veera Säilä Illustration: Arto Vesterinen

Vad betyder naturen för dig?

Jag har rört mig i Finlands skogs- och havsnatur sedan jag var en liten pojke, i mer än 70 år. Det är något jag fortsättningsvis njuter oerhört mycket av. Dykning och undervattensfotografering är intressen som vår familj delar. Tack vare dem har vi också fått bekanta oss med de stora oceanerna. Mina dagliga löpturer längs Helsingfors stränder förgyller vardagen.

Naturen finns inte någonstans utanför oss, utan vi är en del av den. Jag sörjer över att människans handlingar leder till att klimatet värms upp, den vilda naturen försvinner och arter utrotas. Jag vill ändå tro att mänskligheten kan ändra denna ödesdigra utvecklingsriktning. Därför har jag ägnat mitt liv åt skyddet av Östersjön och jag är stolt över de imponerande resultat som vår stiftelse har fått till stånd. Östersjön är det hav som är mig allra kärest.

Din favoritplats bland finländska vattendrag?

Förutom på Skärgårdshavet så rör jag mig mest i östra Finska viken. Pellinge skärgård, Boistö och Ulko-Tammio är några av mina favoritställen. Höga Kusten på svenska sidan av Bottniska viken har också gjort ett outplånligt intryck tack vare sin fantastiska havsnatur. Vätsäris ödemarkssjöar i nordöstra Lappland har varit oförglömliga utfärdsmål. Norra Karelen's fria forsruiter, såsom Ruunaa och Jongunjoki, är en dröm för dem som rör sig med kanot.

Vilket missförhållande i fråga om miljö skulle du vilja uppmärksamma mer?

Drygt 70 procent av vår åkerareal används för att utfodra boskap. Den största näringsbelastningen i våra vatten kommer från avrinningen från åkrarna. Våra åkrar döljer en väldig fosforbomb, och gipsbehandling av åkrarna är det bevisligen mest effektiva sättet att desarmera denna och hindra fosfor från att rinna ut i Östersjön. Också boskapsuppfödningen har en väldigt stor effekt på klimatet, den motsvarar nästan hälften av CO₂-belastningen från personbilstrafiken. Det här eftersom korna producerar en stor mängd skadlig metangas. Kunde mänskligheten lära sig att minska sin köttkonsumtion?

Ditt löfte till naturen

Jag lovar att även i framtiden främja olika projekt för havsskydd via John Nurminens Stiftelse, till exempel gipsbehandling av åkrar och gödselättervinning, vilket bevisligen förbättrar Östersjöns tillstånd. Jag lovar också att äta mer närfångad fisk från Östersjön, såsom strömming eller biff av karpfisk. Genom att fiska dessa arter skulle man avlägsna kännbara mängder fosfor ur Östersjön. Fosfor göder blågröna alger och utan dem blir havet klarare.

Vems signaler skulle du vilja höra i nästa nummer av Sälle?

Riksdagsledamot Kai Mykkänen värnar om att förbättra Skärgårdshavets dåliga tillstånd och driver frågan via riksdagens arbetsgrupp för Skärgårdshavet som han är ordförande för. Det skulle vara intressant att höra hans tankar. **S**

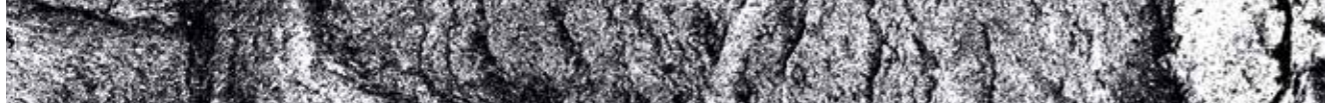
GÖR GOTT FÖR DIN HY & MILJÖN

Tillsammans för renare vattendrag

NIVEA fungerar som samarbetspartner till Håll Skärgården Ren rf och stöder det viktiga arbetet för en ren skärgårds- och insjönatur.

nivea.fi

På Sälles kompass

Terhi Takkinen

Underhållsarbetet i Kuopio stads utfärdshamnar i Kallavesi sköts genom samarbetsavtal av sjöräddningssällskapet Kuopion järvipelastajat.

Besöksmål sätts i skick genom samarbete – bekanta dig med Kallavesi och Röyttä i Ijo

Text: Terhi Takkinen

Vi besökte några utfärdshamnar som inte nås av Håll Skärgården Ren rf:s Roope-fartyg och deras underhållsrutter. På dessa platser sköts underhållet i utfärdshamnarna i samarbete med privatpersoner och sjöräddningssällskap.

Kallavesi

Det var en lugn och vacker junikväll på Kallavesi när vi startade från sjöräddningssällskapet Kuopion järvipelastajats bas i Pirttiniemi. Nere vid stranden väntade det nya fartyget, Herman Saastamoinen, som helgen innan hade kommit till Kallavesi redo att användas.

– Utfärdshamnarna omfattas sedan tjugo år tillbaka av HSR rf:s skötselavtal, men underhållet i dem sköts av lokala aktörer. Utfärdshamnarna i Kallavesi ägs av Kuopio stad och en del av dem hör till Kuopio nationalstadspark som grundades 2017, berättar Eeva Taimisto, Håll Skärgården Ren rf:s distriktschef för Insjöfinland.

Herman Saastamoinen startade mjukt och styrde kosan mot södra Hietasalo. Wow, vilken fart när sexhundra hästkrafter får fartyget att glida iväg! Hietasalo är ett

fantastiskt och vidsträckt rekreationsområde med sandstrand i närheten av Kuopio stad. I utfärdshamnen finns en bra brygga, utedass, sopstationer och eldplatser samt ett stort vindskydd där man rentav kan övernatta! Resan gick vidare till Iivarinsalo, Hautakoisti och Kuusikoisti.

– Sommaren har varit lugnare än de två senaste somrarna, vilket också har återspeglat sig i behovet av underhållsarbete i utfärdshamnarna. Bränslepriset har säkert inverkat, säger Hanna Venäläinen som är styrelseordförande för sjöräddningssällskapet Kuopion järvipelastajat.

Sjöräddarna vill påminna om att man aldrig nog kan betona vikten av att planera sin rutt. Innan man ger sig av är det bra att titta på väderleksrapporten och se till att man har med sig lämplig utrustning, inklusive flytvästar för alla. Bara en flytväst som används räddar liv!

Terhi Takkinen

Herman Saastamoinen, PV323, räddningsbåt

- längd 10 m, bredd 3,2 m, djup 0,9 m
- Kewatec Patrol 1000 OB, aluminiumskrov
- 2 x 300 hp utombordsmotorer, maxhastighet cirka 40 knop, marschfart 30 knop
- minimibesättning: befälhavare + minst 1 däcksmän
- fungerar också som en enhet för första respons
- samarbetspartner och fadder som båten uppkallats efter: stiftelsen Saastamoisen säätiö
- Trossi-tjänsten trossi.fi

Röyttä i Ijo

Text: Kiia Palo

Röyttä är en nästan 60 hektar stor, fantastiskt grönskande ö i Bottenviken. Där ligger HSR rf:s nordligaste Sällestation. Från båthamnen i Praavannokka är det cirka 4 kilometer ut till ön, vilket gör den till ett lämpligt besöksmål även för paddlare. Den här augustidagen ligger ett par lite mindre och en större båt förtöjda vid bryggorna i skydd av vågbrytaren. Den gångna sommaren har varit lugnare än de föregående och besökarna har närmast varit lokala.

– Några utländska besökare har vi också haft. Då hissar vi respektive lands nationalflagga för att glädja besökarna, berättar Mauri Kangasluoma.

Mauri har haft hand om Sällestationens verksamhet i decennier, i början helt ensam och med sin egen båt. Nuförtiden har han hjälp av lokala sjöräddare. Samarbete är också en bärande tanke på ön: med hjälp av talkoarbete har man bland annat dragit el till det nuvarande hamnområdet, satt upp en lekplats för barn och byggt sommarköket Messi.

– Det är fritt fram för alla att använda sommarköket. Här finns en elspis och en diskplats med havsvatten. I synnerhet under veckosluten sommartid är det i flitig användning, berättar Kangasluoma.

Röyttä i Ijo fungerade som lastningsplats för trävirke ända fram till 1969. De mest synliga tecknen på öns mångfacetterade historia är den gamla lotsstationen Luotsila samt arbetsförläggningen Lastaaja där hamnarbetarna bodde och som nu hyrs ut som inkvartering. Sex olika segelsällskap har också sin bas på ön och var och en av dem har en historia att berätta. Som stugor används bland annat det före detta caféet vid Virpiniemi skidcentrum och den gamla timmerbyggnaden från Aleksanterinkatu 51 i Uleåborg.

På ön finns en tre kilometer lång naturstig för den som vill lära sig mer om öns historia och natur. De nästan splitternya spångarna bara väntar på sina vandrare. **S**

Kiia Palo

Mauri Kangasluoma har skött Sällestationen på Ijo i Röyttä under flera decennier.

Sälles ansikten

Text: Kiia Palo

Bilder: Terhi Takkinen, Klaus Laine

Pasi Vahtola,
skeppare på M/S Roope-Saimaa

Vad är det viktigaste målet med ditt arbete?

Mitt viktigaste mål är att hålla sjöarna och skärgården rena, så att de bevaras även för kommande generationer.

Vad är det bästa och mest utmanande med ditt arbete?

Det bästa är när man träffar båtfararna och märker att ens jobb har betydelse. Det är första sommaren jag jobbar på M/S Roope-Saimaa och de möten jag haft med båtfararna har nästan utan undantag varit positiva. De är tacksamma över det jobb vi gör på vattnen.

En utmaning vi har ute på fältet är att en liten procent av människorna inte bryr sig om möjligheten till återvinning och inte för sitt eget skräp till en soptunna.

Din favoritplats bland finländska vattendrag?

Helt klart Saimen. Saimen är ett så vackert ställe att man inte kan önska sig en bättre arbetsmiljö!

Berätta något roligt minne från arbetet.

I somras förde jag ut ved till en utfärdshamn i området Villmanstrand–Imatra. Där träffade vi på en nöjd båtfarare som behövde morgongymnastik och var villig att bära veden vi kom med till förrådet. Det var fint!

Vad har du för fritidsintressen?

Jag tycker om att läsa och jag har också ägnat mig åt dykning. Speciellt sommartid tillbringar jag mycket av min fritid tillsammans med familj och vänner.

Hälsningar till dem som rör sig på vattnet:

Ha koll på vilka regler som gäller på vattenvägarna och kom ihåg hur man bör röra sig till sjöss, på så sätt undviker vi incidenter.

Ditt motto:

Jag har inget egentligt motto, men jag vill påminna om att på sjön har man inte bråttom någonstans.

HSR rf:s skeppare Pasi och Klaus arbetar flitigt med mångsidiga underhållsåtgärder på organisationens servicefartyg i Saimen och Skärgårdshavet. De båda har den första hela sommaren på ett Sälle-fartyg bakom sig.

Klaus 'Klasu' Laine,
skeppare på M/S Roope.

Vad är det viktigaste målet med ditt arbete?

Ju mindre skräp det finns i skärgården desto bättre är förutsättningarna för att bevara skärgården så ren som möjligt och att göra den ännu renare. Mitt jobb är synnerligen meningsfullt både med tanke på innehållet och ideologiskt sett. Det här är mitt sätt att dra mitt strå till stacken för Östersjön.

Vad är det bästa och mest utmanande med ditt arbete?

Utsikten från kontorsfönstret och arbetsmiljön är det bästa med det här arbetet! Dessutom verkar M/S Roope vara ett efterlängtat fartyg i hamnarna.

Det finns också utmaningar i vår arbetsmiljö. Vårt område är stort och M/S Roope kan inte ensam hålla det i skick. Det skulle vara fint om det producerades så lite skräp som möjligt och alla kunde se till att skräpet hamnar på rätt ställe.

Din favoritplats bland finländska vattendrag?

Mitt favoritställe är Skärgårdshavet. Skärgården blev mitt hem för fem år sedan när jag byggde hus i Nagu. Sedan dess har jag bott i skärgården året om.

Berätta något roligt minne från arbetet.

Jag har inget specifikt lustigt missöde att berätta om, utan varje vecka är på sätt och vis rolig – kanske just på grund av att arbetet är så meningsfullt. Diskussionerna med den egna besättningen och med turister är trevliga och givande.

Vad har du för fritidsintressen?

På fritiden trivs jag i min snickarverkstad, där jag bland annat brukar svarva. Snickrandet är delvis också ett jobb, för jag restaurerar gamla trägol. En annan hobby jag har är fotografering.

Hälsningar till dem som rör sig på vattnet:

Planera, förbered och genomför. Tänk igenom hur mycket skräp du producerar, hur du eventuellt kan minska på det och vart du kan föra skräpet under resans gång.

Ditt motto:

Miljöfrågorna berör oss alla, eftersom var och en av oss föregår med gott exempel.

KÄNNER DU IGEN?

Höstens löv

Svaren finner du på sidan 29.

— I Sälles sällskap – hälsningar från fältet

Miljökunskaper och vänskap på Östersjöns vågor

Text: Ida Sandberg

— Miika Karppinen

Håll Skärgården Ren rf ordnade sommaren 2022 tillsammans med Gdansk Sport Center och Klaipeda University en Eco-Ship-utbildning, där man utbildade unga i åldern 15–29 år till miljöaktörer inom båtliv. Under sommaren ordnades två olika två veckor långa utbildningsseglatsen och i bägge deltog 15 unga från Finland, Polen och Litauen. En av deltagarna var 21-åriga Miikka Pietinhuhta från Björneborg, som hade en oförglömlig resa över Östersjöns vågor ombord på det historiska segelfartyget STS General Zaruski.

Jag kommer aldrig att glömma allt roligt och alla oförglömliga stunder som vi i gruppen hade tillsammans. Under de två veckorna var vi som en familj. Mina ord räcker inte till för att beskriva hur fantastisk det kändes att få vara en del av den här familjen och hur viktiga de andra har blivit för mig. Den här resan är det bästa som har hänt mig hittills. Bra sammanhållning, en välfungerande besättning och att vi hade roligt tillsammans är det viktigaste, och det här var också till stor hjälp för inläringen under seglingens gång, berättar Miikka.

Det jag kommer ihåg är allt jag fått lära mig om segling och miljön, otaliga solnedgångar och en nattlig åskstorm

med störtregn, som var som tagen ur en actionfilm. Under stormen höll Miikka tillsammans med sin grupp vakt på däck. De surrade fast sig på många olika ställen på däck och hjälpte varandra.

– Lugnet efter stormen överraskade mig, himlen öppnade sig och jag såg månen lysa klart och en stjärna bredvid den. Det var inte längre mörkt. De klara himlakropparna lyste upp vägen den här natten, berättar han.

Han hade ingen tidigare erfarenhet av att segla så det var en stor mängd seglingsrelaterad kunskap att ta in på en och samma gång.

–De lärdomar som jag först kommer att tänka på är när

— Möjligheten att få dela i Eco-Ship-utbildningen dök upp i mitt liv som på beställning. Jag ville uppleva något nytt, se världen och lära mig nya saker, berättar Miikka.

— Miika Karppinen

— De mest minnesvärda stunderna under utbildningsseglatsen var enligt Miikka de otaliga solnedgångarna samt att få titta mot horisonten utan att oroa sig eller fundera över något.

och hur man hissar segel, benämningarna på seglen, andra segelfartygstyper och vad de betyder, hur man hissar seglen i förhållande till vindriktningen så att man utnyttjar vinden så bra som möjligt, navigering och hur man fyller i loggboken samt hur man lägger in sin position på sjökortet och andra sjöfartskunskaper inklusive sjömärken. Jag lärde mig också att jag har mycket kvar att lära mig om segling, berättar Miikka.

Ut ur bekvämlighetszonen och till sjöss

Förutom seglingskunskap omfattade utbildningen många olika föreläsningar med miljötema och deltagande i t.ex. strandstädningstakot Snygg Beach på stranden av Aura å i Åbo. Många miljörelaterade saker som Miikka lärt sig redan tidigare konkretiserades under resans lopp, när han med egna ögon fick se och uppleva saker. Han säger sig nu se Östersjön i ett helt nytt ljus.

– Varje vattendrag är ömtåligt och vi människor har nycklarna till hur man skyddar dem. Även små mängder föroreningar i vattnen kan ge upphov till allvarliga problem med biodiversiteten. Under föreläsningarna fokuserade man också starkt på hur båtlivet och den övriga sjöfarten påverkar vattnen. Tack vare den här kunskapen

vet vi hur vi ska agera så att vi inte förorenar vattnen och dess organismer och så att vi inte för med oss invasiva arter när vi färdas på havet eller i andra vattendrag berättar Miikka.

Förutom att han fick lära sig nya saker, gav resan Miikka så mycket mer än han kunnat föreställa sig. Han är glad över att han vågade utmana sig själv och ge sig ut på äventyr.

– Den här resan hjälpte mig också att bli en mer social och självsäker person. Det spelar ingen roll varifrån du kommer, vem du är och vad du har för tidigare erfarenheter. Jag vill alltså uppmuntra och rekommendera alla unga som ens är lite intresserade av ämnet att delta i den här utbildningen! När man vågar sig ut ur sin bekvämlighetszon händer det fina saker i livet, berättar Miikka. **S**

Projektet "ECO-SHIP – environmental and maritime education of youth" har fått finansiering från EU-programmet Erasmus+. Projektet inleddes i december 2021 och avslutas i november 2023. Projektnummer: 2021-I-PL01-KA220-YOU-000029718.

I Sälles sällskap – hälsningar från fältet

Skeppshunden Igor på M/S Roope övervakar båtinsamlingen i Skärgårdshavet.

Skrotmängderna blev mindre

Text: Veera Säilä

I år ordnades HSR rf:s efterlängtade skrotinsamlingar tillsammans med lokala samarbetspartner i Åbolands och Vasa skärgård. Den städboom som pandemin gav upphov till ute i stugorna har klart avmattats, men trots det lyckades vi samla in tiotusentals kilo skräp från öarna.

Under den insamling som Sydvästra Finlands Avfallsservice och HSR rf ordnade i Pargas och Kimitoöns skärgård i början av juli samlade man ihop och förde bort 45 000 kilo skrot. Bytet blev mindre än de senaste två åren. Åren 2020 och 2021 var rekordår för skrotinsamlingen: 2020 samlade vi in 52 000 kilo avfall från öarna och 2021 mer än 55 000 kilo.

I år kom det inte in ett enda skrotfordon till insamlingen, vilket avsevärt inverkar på mängden insamlat skrot. Mest samlade man in metallskrot (31 680 kg), el- och elektronikskrot (5 760 kg) samt storsäckar som innehöll städ- och byggavfall (4 080 kg).

– Kunderna var hjälpsamma och på gott humör, men trots det har det varit stillsammare. När vi rört oss i skärgården med Roope har vi lagt märke till att det är mindre folk i skärgården i år jämfört med ifjol. Också stugor står tomma, funderar **Kari Lahtinen** som är befälhavare på M/S Roope.

Under höstens lopp kommer Sydvästra Finlands Avfallsservice och HSR dessutom att samla in cirka 50 uttjänta båtar under en gemensam båtinsamling.

I Vasa skärgård genomfördes den traditionella skrotinsamlingen i samarbete med Stormossen. Till insamlingen fick man föra skrot till olika hamnar och dessutom transporterade HSR:s servicefartyg skrot till vidare behandling. Roope-Saimaa, som har vikarierat för Roope-Botnia i Bottniska viken, har haft en sommar fylld av utmaningar men lyckades trots detta samla in svindlade 50 000 kilo skrot under insamlingen. **S**

Ny sugtömningsanläggning med pontoner finns nu också i huvudstadsregionen

Text: Ida Sandberg

I våras placerade HSR rf ut en ny sugtömningsanläggning av pontonmodell vid Ormholmen i Esbo. Anläggningen rymmer cirka 12 kubik toalettavlopp från fritidsbåtar. Om denna mängd avloppsvatten släpptes direkt ut i vattnet skulle den kunna ge upphov till 6 000 kg alger (våtvikt).

HSR rf har som mål att utveckla sugtömningsnätverket så att det motsvarar båtarnas behov. Det centrala är att det går snabbt och lätt att använda anläggningarna och att de finns där båtarna annars också rör sig. För båtarna är det viktigt att vara medveten om sin egen roll i övergödningproblemet och kunna agera preventivt genom att tömma båtens septiktank med hjälp av en sugtömningsanläggning.

– Vi är glada över att kunna svara mot båtarnas önskemål även i huvudstadsregionen. Vi tackar Weisell-stiftelsen för att ha finansierat anskaffningen av den nya sugtömnings-

anläggningen, Esbo stad för att ha möjliggjort utplaceringsstället och Helsingfors stad som i fortsättningen kommer att ansvara för tömningen och underhållet av anläggningen, säger HSR rf:s verksamhetsledare **Aija Kaski**. Föreningen har initierat och koordinerat projektet.

De flytande anläggningarna av pontonmodell har fått mycket beröm av båtarna, bland annat för att de är så driftsäkra. Förutom vid Ormholmen i Esbo finns de populära sugtömningsanläggningarna av pontonmodell också vid Aspö, Björkö, Högsåra Kejsarhamn, Pähkinäis och Sjalö i Skärgårdshavet, vid Byxholmen i Ekenäs samt vid Ruuhonsaari och Sata-mosaari i södra Saimen.

Allt som allt har HSR rf sammanlagt cirka 30 sugtömningsanläggningar. HSR rf:s alla sugtömningsanläggningar och andra Sälle-tjänster som bidrar till att skona miljön hittar du på den mobilanpassade Sälle-kartan: **roopekartta.fi. S**

SÄLLE TIPSAR

Energispartips

Text: Ida Sandberg

Att spara energi är nu viktigare än någonsin och alla insatser gör skillnad! Vi bjuder här på aktuella tips för att spara energi. Det är Håll Skärgården Ren rf:s huvudsamarbetspartner Åbo Energi som står för tipsen.

1. För varje grad man sänker inomhustemperaturen minskar uppvärmningskostnaderna med fem procent. Rekommenderade temperaturer inomhus är 20–21 grader i vardagsrum och kök, 18–20 grader i sovrum, 22 grader i badrum, 12 grader i förråd och 5 grader i garaget.
2. Visste du att kylskåpet kan förbruka upp till 50 procent mer energi om du fyller det för mycket och ofta öppnar dörren?
3. En bastuugn som ständigt är varm drar hela sex gånger mer jämfört med en vanlig elbastu. Vid uppvärmningen av en elbastu går över 50 procent av elen åt till förvärmningen av bastun och resten för att upprätthålla värmen. När det gäller uppvärmningen av bastun är det största energislöseriet att hålla bastun varm när ingen är där.
4. Tvätta din tvätt i lägre temperaturer. Elförbrukningen fördubblas när vattentemperaturen höjs från 40 C° till 60 C°.
5. Tips för energisnål uppvärmning av mat! Värm mat i mikron och använd ugnen för att tillreda större mängder mat. Stäng av spisen och ugnen i tid och utnyttja eftervärmen. Om du byter ut spisen välj en snabb och energieffektiv induktionsspis.
6. Dra ner på de varma duscharna. Om man tvättar sig i fem minuter har man redan förbrukat cirka 60 liter vatten.

Fler tips (på finska):
turkuenergia.fi/kotitaloudet/energiansaastovinkit

Tillsammans är vi starka

Cigarettfimpens tände gnistan till ett långvarigt samarbete

Teksti: Anna-Leena Mitro

Philip Morris

En delad oro över cigarettfimparnas miljöbelastning var det som sammanförde Håll Skärgården Ren rf och Philip Morris, tillverkare av nikotinprodukter. Samarbetet syftar till att öka medvetenheten om den miljöbelastning som fimparna utgör och att sporra rökare och folk överlag att göra något konkret för att motverka nedskräpningen.

Att slänga en cigarettfimp någon annanstans än i en soptunna är en liten sak som har skadliga konsekvenser som man kanske inte kommer att tänka på. Cigarettfimpens filter är gjort av cellulosacetat, som är ett organiskt plastmaterial som uppfanns redan på 1800-talet. Filtren förmultnar långsamt i naturen, beroende på omständigheterna kan det ta uppemot 15 år. Samtidigt urlakas rester av röken när fimparna hamnar i vattnet och de kan också bli uppätta av djur. HSR rf, och Philip Morris arbetar tillsammans för att tackla problemet med fimparna.

– Vi har redan under flera år utfört påverkansarbete tillsammans och riktat oss både till konsumenter och till beslutsfattare. Vår egen verksamhetsmiljö är på många sätt kringskuren på grund av lagar och annan reglering, så vi uppskattar verkligen vårt samarbete. Precis som vi kunde vänta oss har HSR rf visat sig vara en sakkunnig och pålitlig samarbetspartner, berättar **Mikko Laavainen** som är verkställande direktör för Philip Morris Finland.

En genomsnittlig nordisk rökare kastar en av tre fimpas på marken, och därför kan över en miljard cigarettfimpas som inte hör hemma i naturen årligen hamna där även här i Finland.

– Det finns inte någon enskild uttalad lösning på fimp-problematiken, utan man måste närma sig frågan från flera olika håll. Undersökningar visar att fler soptunnor och askkoppas samt bra placering och synlighet för dem minskar nedskräpningen i form av cigarettfimpas. För att få en allmän attitydförändring krävs lagstiftning, ökad medvetenhet och miljöfostran, berättar HSR rf:s havsexpert **Jutta Vuolamo**.

Samarbetet mellan HSR rf och Philip Morris har skapat tillvägagångssätt för att komma åt problemet med fimparna.

Varje liten cigarettfimp som kastas på marken har en stor inverkan. En fimp som hamnat på marken förorenar sin omgivning och kan komma ut i vattendrag, sjöar och hav till exempel via städernas dagvattenbrunnar. När det redan sedan tidigare finns fullt med cigarettfimpas i naturen kan den som fimpas få känslan av att det är allmänt accepterat att skräpa ner.

– Gemensamma evenemang för den stora allmänheten och seminarier för beslutsfattare är viktiga sätt att få igång en debatt. De fickaskoppar som vi gemensamt ta-

Philip Morris anställda deltog även i år engagerat i Snygg Beach-strandstädningstalkona som ordnas under World Cleanup Day.

git fram stöder på ett utmärkt sätt vårt huvudsakliga mål, dvs. att minska miljöbelastningen från fimparna, fortsätter Laavainen.

En återanvändbar, hållbar och säker fickaskopp är ett fungerande sätt att få bort fimparna ur naturen. Fickaskopparna har funnits tillgängliga på festivaler och mindre evenemang och kan också köpas i till exempel R-kioskerna.

– Att använda en fickaskopp är en verklig miljögörning! Vi vill tacka HSR rf och alla föreningsaktiva för ett utmärkt samarbete. Rökfria produkter är framtidens melodi, men under övergångsskedet önskar vi att alla skulle berätta om fickaskopparna för sina rökande vänner. Fickaskoppen är ett enkelt sätt att minska nedskräpningen och ta sitt ansvar som konsument, berättar Laavainen.

Miljömedvetenhet i arbetet och under fritiden

Philip Morris Finland deltar varje år i World Clean Up Day. Gemensamma Snygg Beach-talkon motiverar de anställda och påminner om varför målet är ett cigarettfritt samhälle.

– Vi ordnar gemensamma städtalkon och samlar under dagen in cigarettfimpas och annat skräp. Våra medarbetare är motiverade och deltar gärna i talkot. Också för oss är

den väldiga mängden cigarettfimpas i naturen en bra årlig påminnelse om hur viktigt det här samarbetet med HSR rf är, berättar Laavainen.

Att ta hand om naturen är viktigt för Laavainen även på ett personligt plan. Ända sedan han var barn har han tillbringat somrarna på Skärgårdshavet, och tack vare orienteringshobbyn har han sett många olika delar av Finland. Arbetet har tagit Laavainen runt om i världen och det har varit en glädje att lämna miljonstädernas föroreningar bakom sig och återvända tillbaka till Finland.

– Med tanke på mitt eget välmående är det viktigt att komma ut i naturen och till havet. Havet, skärgårds-klippor, tallar och enar är en fantastisk kombination, berättar Laavainen.

Som orienterare njuter Laavainen generellt av att röra sig i den finska naturen och skogen.

– Samtidigt blir man medveten om naturen och hur den mår. Själv oroar jag mig till exempel för Skärgårdshavets tillstånd. Det sporrar en att agera i vardagen, till exempel att omsorgsfullt återvinna sopor hemma, på stugan och på arbetsplatsen, samt att konsumera mer miljövänligt och cykla till jobbet, fortsätter Laavainen. **S**

Fisk i håven, skräp i tunnan

– Catch & Recycle

Vid sidan av de vanliga fiskebilderna kunde man sommaren 2022 också se något mer ovanliga bilder i sociala medier – nämligen bilder där någon poserar tillsammans med skräp i stället för med en fisk.

På världshavsdagen den 8 juni inleddes Rapala VMC:s och HSR rf:s gemensamma kampanj **Catch & Recycle**, som uppmuntrade fiskare och andra som rör sig på vattnen att plocka upp allt skräp de hittar och sätta det i en soptunna – men att först ta en bild tillsammans med skräpfångsten.

Med hjälp av kampanjen ville man påminna om att man själv genom sitt eget agerande kan påverka problemet med nedskräpning i vattnet och på stränderna. Responsen på kampanjen var positiv och den hade ett aktningvärt antal deltagare. Bland dem som deltog var bland andra skådespelaren och öringsfiskaren **Tommi Korpela**, vildmarksinfluencern **Viivi Matinlompola** samt **Otto Chickoracki** och **Henna Lindroos** som är influencers inom fiske.

– Det är fantastiskt att få bort skräpet ur naturen och varje sidladdning kan firas t.ex. genom en poseringsbild eller i form av en tävling om den största skräpfångsten, kommenterade Henna Lindroos.

Vår gemensamma miljö

Ett steg i taget mot klimatneutralitet

Text: Ida Sandberg

Wärtsiläs nybyggda Sustainable Technology Hub (STH) i Vasa är unik i branschen.

Wärtsilä

HSR rfs långvariga samarbetspartner Wärtsilä öppnade sin Sustainable Technology Hub (STH), "ett ekosystem av samarbete", i Vasa i somras. Dess viktigaste funktioner är att möjliggöra ett smidigt samarbete mellan olika aktörer och att tillsammans utveckla nya innovationer för att nå klimatneutralitet.

Både inom det nya STH och inom hela Wärtsilä styrs verksamheten av själva kärnan i strategin – dekarbonisering. I praktiken innebär det en gradvis övergång till kolfrihet, både inom energin och på den marina sidan. Övergången kräver förstås mycket utveckling och samarbete, men målet är att Wärtsiläs produktportfölj och egna operationer ska vara klimatneutrala år 2030.

– Klimatneutraliteten är en så stor utmaning att ingen firma eller aktör kan lösa den på egen hand. En ny typ av öppet samarbete krävs. Om vi utvecklar en viss produkt måste våra kunder och partner också utveckla exempelvis sina fartygskoncept eller så måste bränsledistributörerna utveckla tillgången på bränsle. Allt måste klaffa, säger Wärtsilä Finland Oy:s verkställande direktör **Hannu Mäntymaa**.

– Om vi till exempel utvecklar en viss typ av motor, som använder ett klimatneutralt bränsle, såsom metanol, ammoniak eller väte och det här bränslet inte finns att tillgå, så ger det i praktiken inte upphov till någon klimatneutral verksamhet på fartygen, fortsätter Mäntymaa.

I utvecklingsarbetet måste man beakta hela produktionskedjan, och därför är samarbete oerhört viktigt. Ett konkret exempel på samarbete är också Wärtsiläs "flytande testmiljö",

Wasalines fartyg M/S Aurora Botnia, som nu i drygt ett års tid har gått mellan Vasa och Umeå. Det är världens mest miljövänliga passagerar-bilfärja på världens nordligaste färjerutt som trafikerar året om. Dess motorer har beredskap för att utöver olja också drivas med flytande naturgas och biogas. Dessutom kan fartyget köras på batterienergi.

– Aurora Botnia är ett bra exempel på ekosystem- och innovationssamarbete. Med hjälp av den kan vi hela tiden utveckla och testa nya lösningar. Den har till exempel ett navigeringssystem med vilket man kan optimera hela ruten, så att motorn och batterierna används optimalt. Fartygets hamn ligger 200 meter från den nya STH, där våra experter varje dag funderar över hur våra produkter kan utvecklas och koldioxidutsläppen minskas, berättar Mäntymaa.

Wärtsilä vill gå i täten för att främja en hållbar utveckling, för att t.ex. en utsläppsfri sjöfart ska vara möjlig i framtiden. För det behövs samarbete.

Också för att skydda Östersjön behöver vi agera tillsammans.

– Vi håller skärgården ren! Vi tar hand om naturen och är intresserade av den. Också med tanke på utvecklingen. Det är viktigt att vi alla drar vårt stå till stacken i den mån det är möjligt, vill Mäntymaa påminna Sälles läsare om.

Rena vatten och en ren skärgård är viktiga för Mäntymaa även på fritiden.

– Sommartid är jag aktivt ute med båten. Bland de finaste ställena är Mickelsörarna och förstås Vasa skärgård som helhet. Det är fantastiskt att åka över den lugna fjärden när det är vackert väder och helt spegelblankt. Det är sådana stunder man kommer ihåg. **S**

FORSKNINGS-, PRODUKTUTVECKLINGS- OCH PRODUKTIONSCENTRET SUSTAINABLE TECHNOLOGY HUB

För att påskynda energi- och sjöfartsindustrins utfasning av kol har Wärtsilä byggt Sustainable Technology Hub (STH), ett för branschen unikt teknologicenter i Vasa. Centret har skapats för att främja innovationer, samarbete och gröna teknologier. STH möjliggör smidig utveckling och effektiv forskning om hållbara lösningar för marin- och energiindustrin. Flexibla tillverkningssystem, robotik och data är också centrala för STH:s verksamhet. Wärtsilä är en pionjär när det gäller att införa hållbara bränslen, och bolaget har redan motorer som drivs med koldioxidneutrala och koldioxidfria bränslen. [sustainabletechnologyhub.com](https://www.sustainabletechnologyhub.com)

ALL VÅR VERKSAMHET BASERAR SIG
PÅ KVALITET OCH ÄR INTEGRERAT
I VÅRA DAGLIGA PROCESSER.
HÖG KVALITET ÄR ALLA VÅRA
ANSTÄLLDAS GEMENSAMMA MÅL.

Kapslar, etiketter och bipacksedlar.

jt jaakkoo taara
www.jt.fi

Wärtsilä

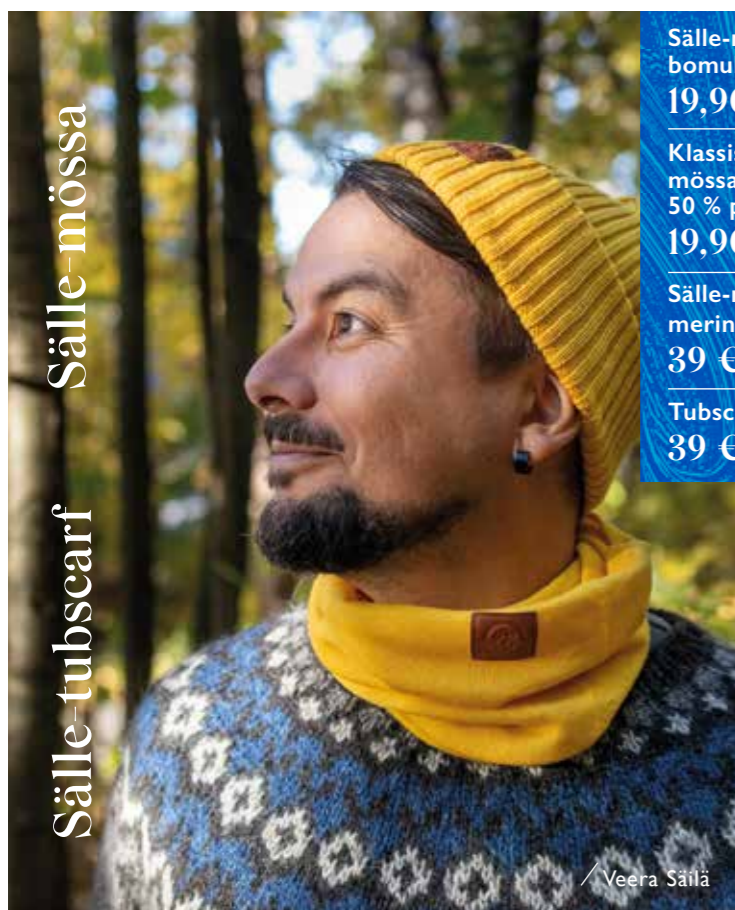
SÄLLE-PRODUKTER FÖR RENARE VATTENDRAG

Vänner av vattendrag väljer Håll Skärgården Ren rf:s Sälle-produkter både till sig själv och som gåva i julklapps-säcken! Våra mjuka Sälle-produkter håller dig varm i höststormen eller vinterkällden. En betydande andel av försäljningsintäkterna styrs till HSR rf:s konkreta arbete för renare vattendrag och snyggare stränder.

Bekanta dig med produkturvalet och gör en beställning i vår webbshop: roope-tuotteet.fi. På beställningen tillkommer porto. Presenter kan fås inpackerade utan extra kostnad!

Midnatt råder...
Beställ produkterna före slutet av november om du vill få dem färdigt inslagna och redo för julklappsäcken.

Bekanta dig med produkturvalet och gör en beställning i vår webbshop:
roope-tuotteet.fi.

Sälle-mössa i bomull
19,90 €
Klassisk Sälle-mössa (50 % ylle, 50 % polyakryl)
19,90 €
Sälle-mössa i merinoull
39 €
Tubscarf
39 €

Nyhet!
Begränsad tillgänglighet av den gula merinomössan och tubscarfen.

Den inhemska Sälle-mössan värmer vänner av vattendrag i ur och skur. Tack vare sin flexibla storlek passar mössorna både barn och vuxna. Garnet som använts i dem är mulesingfritt. Du kan se alla färg- och materialalternativ i Sälle-produkternas webbshop.

Snällblåsten viner och kölden biter i kinderna? Tubscarfen i merinoull känns behaglig mot huden och värmer i alla väder. Scarfen har tillverkats i Finland och pryds med den bekanta Sälle-logon.

Färgalternativ: grå, röd, vit, gul och mörkblå

Sälle-termos

29,90 €

Sälle-termosflaskan håller din dryck varm under höstens och vinterns äventyr! Termosen som har dubbla väggar och är gjord i stål håller din dryck kall i 24 timmar eller varm i 12 timmar. Termosen har 100 % anti-läckag-garanti.

Termosflaskan rymmer: 0,5 l

Sälle-tennisstrumpor och merinoullsockor

12,90 €

19,90 €

Nyhet!
Nu även i merinoull!

Veera Säilä

Sälle tennisstrumporna är tillverkade av naturfibrer i Finland. Den svart-vita färgsättningen är också den trendmedvetnas val.

Färger: vita och svarta
Storlekar: 34-36, 37-39, 40-42 och 43-45

En varm nyhet! Sälle-sockor av merinoull värmer vattendragarnas kalla fötter – och kanske även hjärtan? På strumpskafet guppar vår gamla välbekanta Sälle-logo

Sälle-ylesockor

25 €

Veera Säilä

De inhemska Sälle-ylesockorna passar både i stövlar och för innebruk. Skaftet på de stilfulla sockorna pryds av samma Sälle-märke i läder som är bekant från mössorna.

Storlekar: 37-39, 40-42 och 43-45

Du kommer väl också ihåg de övriga Sälle-produkterna

6,90 €

Sälle-handdiskmedel
En skonsam inhemsk produkt.
Förpackningsstorlek: 500 ml

16 €

Sälle-kökshandduk
Tillverkad i Finland.
Material 100 % linne

För försäljningen av Sälle-produkterna ansvarar HSR rf:s huvudsamarbetspartner, Åboföretaget Ocean Spirit Oy: oceanspirit.fi, tfn 040 761 8484.

Återförsäljare av Sälle-produkter:

Aspö Gästservice | Björnsö butik och Butiksbatén
Christina, kauppalaivachristina.fi | Design Hill, designhill.fi | Fantoy Marine, fantoy.fi | Forum Marinum, forum-marinum.fi | Förby Marina, karlforsstrom.fi | HSR rf:s kontor i Åbo och Nyslott | Idas Bod, brannskar.fi | Jurmo gästhamn, jurmo.com | Kahvila-Ravintola Satamakpteeni, satamakpteeni.fi |

Kivenlahden Venekerho, kivenlahdenvenerho.fi | Kotka Maretarium Oy, maretarium.fi | Puumala gästhamn | Seapoint Norra Kajen, seapoint.fi | Seapoint Porkala Marin, seapoint.fi/asetat | Treenikamat.fi | Utö Handel, uto.fi | Varuhuset Wahlsten, wahlsten.fi | Varuste.net | Öro Fortö, visitoro.fi | Veneljän Verkkokauppa.fi

Vill du bli återförsäljare? Kontakta Ocean Spirit.

Gläd dina vänner och skydda vattendragen med en julhälsning

HSR rf:s pappersjulkort och elektroniska julkort visar mottagaren att du är med och stöder arbetet för renare vatten.

I HSR rf:s julkortsutbud hittar vi i år tre fantastiska vinterlandskap förevigade av **Saara Atula**: Färd, Ström och Stund. Atula är en känd mat- och friluftsinfluencer som driver bloggen och Instagramkontot Viimeistä murua myöten. Se Atulas delikata utfärdsrecept på nästa sida.

Traditionella julkort

I en förpackning finns 15st julkort. En förpackning innehåller 5 st. *Matka-* (Färd), 5 st. *Virta-* (Ström) och 5 st. *Hetki-* (Stund) kort samt kuvert. Inuti kortet finns jul- och nyårshälsningar på tre språk samt på baksidan nämns det att intäkterna från korten går till HSR rf:s verksamhet. Kortet är dubbelsidigt och storleken är A6.

Elektronisk julhälsning

Vill du hellre skicka en julhälsning elektroniskt, till exempel via sociala medier eller per e-post? **Som privatperson** får du tillgång till HSR rf:s elektroniska julkort genom att göra en donation på 50 euro till föreningen. Företag får tillgång till kortet genom en donation på minst 250 euro. **För företag** erbjuder vi juldonationspaket av olika storlek. Här ingår, beroende på stödets storlek, extra synlighet i HSR rf:s kommunikationskanaler samt möjlighet att individualisera kortet.

Intäkterna från julhälsningarna går direkt till HSR rf:s arbete.

Beställ pappersjulkortet och den elektroniska julhälsningen här: hallskargardenren.fi/jul.

Tipp tapp!

Glöm inte heller bort HSR rf:s konstfäffscher och att du kan ge ett medlemskap i föreningen i julklipp!

Konstfäffscherna med vackra vattenmotiv samt uppgifter om pris och beställningsblankett hittar du här: hallskargardenren.fi/konstfäffscher.

Gåvomedlemskapet är något som även den mest stressade tomte hinner stuva ner i säcken ännu på julaftonsmorgonen: hallskargardenren.fi/gava.

Pris
30€
(inkl. kuvert)

Pris från
50€/250€

Det vattanas i munnen

Glödsteckt kryddig potatis med kikärtsplättar

Text, recept och bilder: Saara Atula

Att tillaga rotsaker "i ugn" över öppen eld är något som det lönar sig att testa när man vet att man kan ta sig tid och tillbringa kvällen vid lägerelden. Masala dosa, eller kikärtsplättar med kryddig potatisfyllning, hör till mina favoriter inom det indiska köket. Potatisfyllningen tillreder sig själv i värmen från brasan samtidigt som du steker plättarna i stekpanna över elden. Om man har brättom går det också bra att hoppa över plättarna och servera potatisen som den är tillsammans med yoghurt och chutney.

För 2 personer

Kikärtsplättar, ca 4 st.

2 dl kikärtsmjöl + 2 dl vatten + ca 3 msk rypsolja till stekningen
Du kan blanda smeten färdigt redan hemma eller också ta med de torra ingredienserna och röra ihop dem med vatten på plats.

Packa med dig

ca 500 g potatis + 1 lök + 3 vitlöksklyftor + (ca 1 dl färdigt tillredda linser) + ca 3 msk smör/rypsolja + ca 1 dl turkisk (vegansk)yoghurt + ca 4 msk mangochutney

Förbered kryddblandningen hemma

2 tsk spiskumminfrön + 1 tsk garam masala-kryddblandning + ½ tsk gurkmeja + 1½ tsk mald ingefära + en nypa kardemumma
Blanda ihop kryddorna och packa kryddblandningen i en liten påse.

På utflykten behöver du: en stekpanna för matlagning över öppen eld, en stekspade för plättarna, tallrikar som håller för att skära på, skedar, bestick att äta med, en vass kniv, folie, hushållspapper.

På utfärden

Tärna potatisen i ca 1,5 cm stora bitar. Riv bitar av folien. Fördela potatisbitarna i cirka fyra foliepaket. Skala och hacka löken. Skär vitlöksklyftorna i skivor. Fördela den hackade löken, vitlöksklyftorna, linserna och kryddblandningen jämnt mellan de olika foliepaketen med potatis. Ringla över lite olja eller klicka lite smör i varje paket. Vik ihop folieknytena och placera dem i utkanten av elden eller i askan. Vänd på paketen nu och då så att även den potatis som ligger ytterst blir tillagad. Det tar mellan en halvtimme och en timme för potatisen att bli mjuk.

Under tiden steker du plättarna. Stek plättarna i rypsolja och på bägge sidorna.

Fyll plättarna med potatisfyllningen och lägg till turkisk yoghurt och mangochutney.

Saara Atula är känd för sina goda recept med fokus på vegetarisk mat. Hon står bakom matbloggen Viimeistä murua myöten och Instagramkontot @viimeistamuruamyoten som sprider friluftsglädje. Saaras intresse för mat och friluftsliv fick henne att skriva en kokbok för friluftsliv. Hennes Retki-ruokakirja (Cozy Publishing 2022) utkom våren 2022. Kokboken innehåller vegetariska recept både för dagsutflykter, kring lägerelden och på längre vandringar och lämpar sig både för dem som nyligen insett tjusningen med friluftsliv och mer erfarna friluftsfantaster.

TIETO SUOJELEE YMPÄRISTÖÄ

MOOTTORIVENELEHTI
Kippari

UENE

TM TEKNIKAN MAAILMA

KARI HIRVONEN-ARKISTO

ADMINISTRATION / SÖDRA-FINLAND

Slottsgatan 16, 20100 Åbo
kontor tfn 02 274 5500 | info@pssry.fi

verksamhetsledare Aija Kaski
tfn 040 528 7145 | aija.kaski@pssry.fi

distriktschef Katriina Murto
tfn 050 5985181 | katriina.murto@pssry.fi

ekonomi- och personalchef Rasmus Karlsson
tfn 040 4571 863 | rasmus.karlsson@pssry.fi

medlemsansvarig Linda Fagerström
tfn 02 274 5500 | linda.fagerstrom@pssry.fi

kommunikationschef Veera Säilä
tfn 040 455 2798 | veera.saila@pssry.fi

kommunikationsexpert Ida Sandberg
tfn 040 457 1182 | ida.sandberg@pssry.fi

kommunikationskoordinator Kiia Palo
tfn 040 189 8655 | kiia.palo@pssry.fi

medelanskaffningschef Anna-Leena Mitro
tfn 040 189 6406 | anna-leena.mitro@pssry.fi

projektkchef Atte Lindqvist
tfn 040 458 9495 | atte.lindqvist@pssry.fi

havsexpert Jutta Vuolamo
tfn 040 458 9156 | jutta.vuolamo@pssry.fi

Snygg Beach-programchef Julia Jännäri
tfn 040 455 7251 | julia.jannari@pssry.fi

fadderskolkoordinator Pinja Harjunpää
tfn 040 128 6512 | pinja.harjunpaa@pssry.fi

SKÄRGÅRDHAVET

servicefartyg M/S Roope
tfn 0400 372 379 | kari.lahtinen@pssry.fi

BOTTNISKA VIKEN

servicefartyg M/S Roope-Botnia
tfn 050 557 5022 | roope-botnia@pssry.fi

INSJÖ-FINLAND

Puistokatu 5, 57100 Nyslott
tfn 015 514 648 | roope.jarvisuomi@pssry.fi

distriktschef Eeva Taimisto
tfn 0400 555 098 | eeva.taimisto@pssry.fi

distriktkoordinator Veli-Matti Hartikainen
tfn 045 773 47989 | veli-matti.hartikainen@pssry.fi

kommunikationsexpert Terhi Takkinen
tfn 040 350 0319 | terhi.takkinen@pssry.fi

SAIMEN

servicefartyg M/S Roope-Saimaa
tfn 0400 165 635 | roopesaimaa@pssry.fi

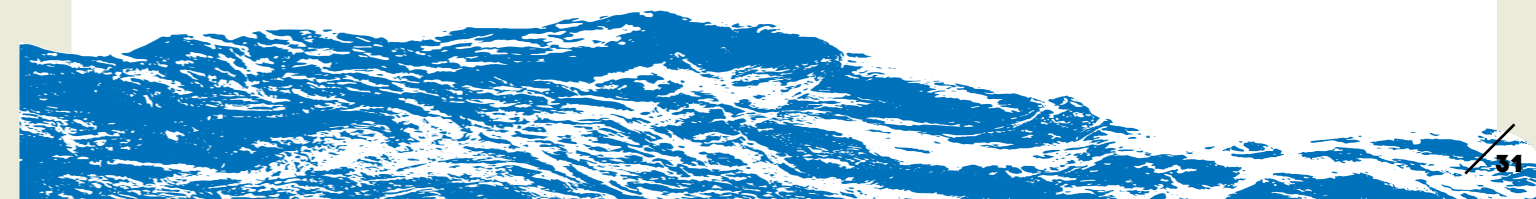
PÄIJÄNNE

servicefartyg M/S Roopetar
tfn 040 755 3413 | roopetar@pssry.fi

BIRKALAND OCH ÖSTRA FINSKA VIKEN

Administreras från Åbo
tfn 02 274 5500

HALLSKARGARDENREN.FI | SNYGGBEACH.FI

Huvudsamarbetspartner

BEWESHIP

DB SCHENKER

Helvar

Kappahl

MAKIA
EST.2001 — HELSINKI

OceanSpirit.fi

**OTAVA
MEDIA**

Rapala®

SARLIN

SUOMEN JALOMETALLIKIERRÄTYS

**TURKU
ENERGIA**

VIKING LINE

ÄLANDSBANKEN

Samarbetspartner

sanit

**CHRISTIAN
BERNER**

dataaito

Finnlines
a Grimaldi Group company

jaakkoo
taara

KESÄRAUHA

KONGSBERG

**KUUSAKOSKI
RECYCLING**

KÄRCHER

LYYTI

**MEYER
TURKU**
SHIPPAARD 1737

MOLOK

**PAU
HAUS**

POUTAPILVI

PROSAIL

RUISROCK
RUISROCKI - ROKKI - 4.10.2023

**SAIMAA
BREWING Co**

STORMOSSEN

SUPERMARSU
KOTIKAS COMPANY

VIRTASEN

Se alla HSR rf:s understödare och bekanta dig med möjligheterna till företagssamarbete på adressen:

[HALLSKARGARDENREN.FI/FORETAGSSAMARBETE](https://halls-kargardenren.fi/foretagssamarbete)